

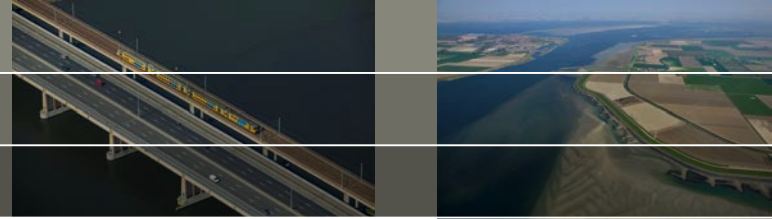

Kansen voor waterplanten langs de Rijntakken

18 oktober 2012

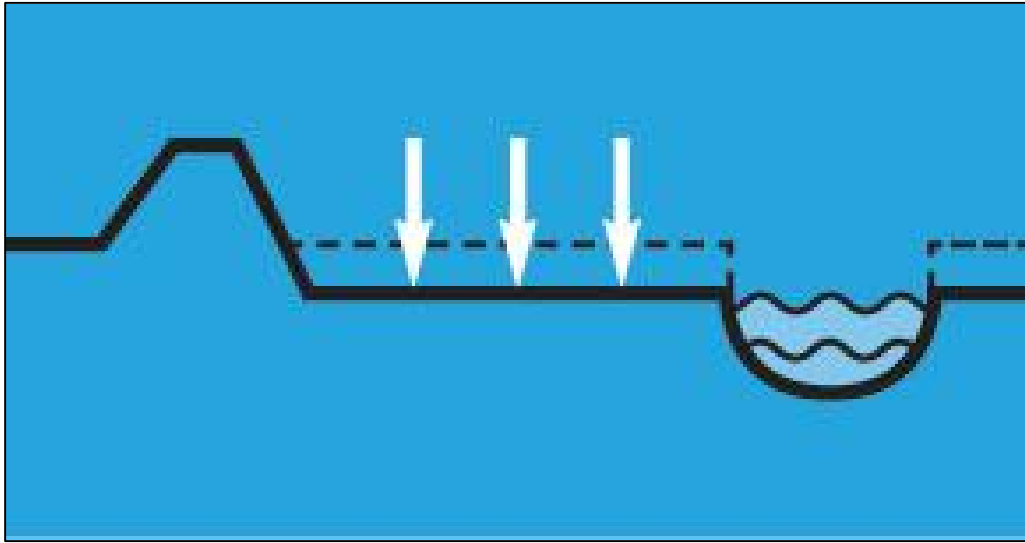
Gerben van Geest
Deltares

Opbouw presentatie

- Achtergrond;
- Vergelijking situatie jaren vijftig met recente jaren;
- Verschillen in peildynamiek;
- Andere factoren;
- Aanbevelingen voor inrichting.

Achtergrond: Maatregelen KRW en “Ruimte voor de Rivier”

- Aanleg nevengeulen, eenzijdig aangetakte strangen;
- Verlagen uiterwaarden;
- Verwijderen zomerkades;

Vragen

- Wat zijn randvoorwaarden voor ontwikkeling waterplantenvegetaties willen deze maatregelen succesvol zijn voor deze groep?

Terminologie

Nevengeul: 2-zijdig aangetakt

Eenzijdig aangetakte wateren

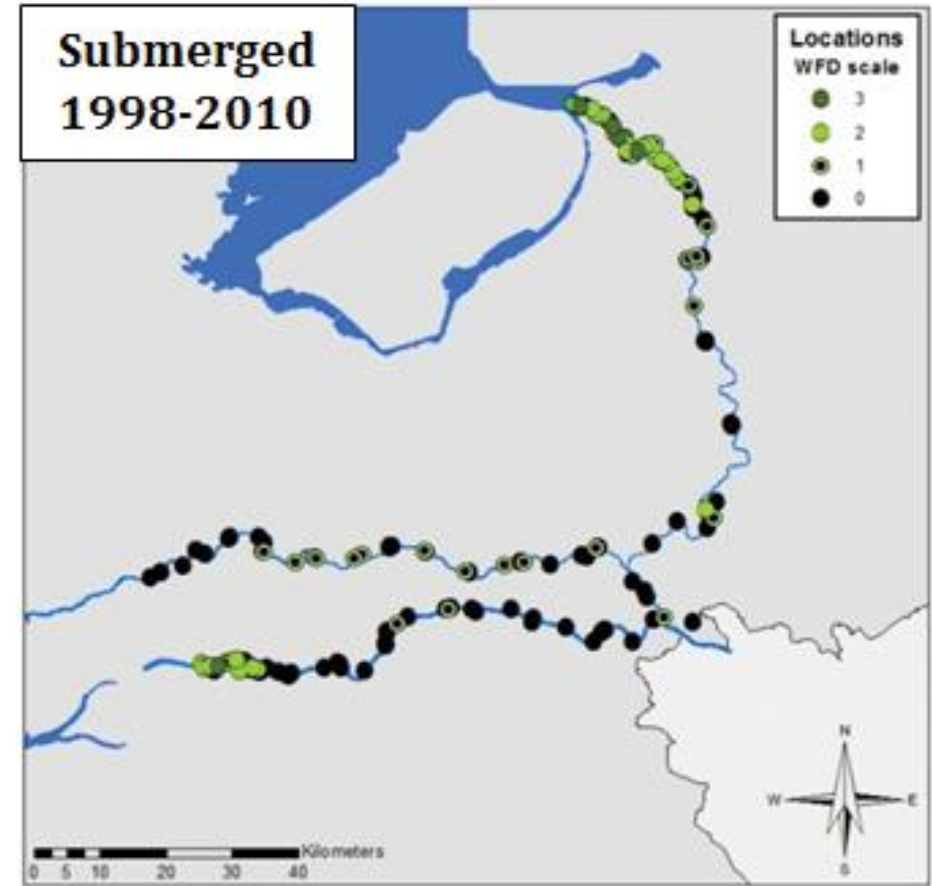
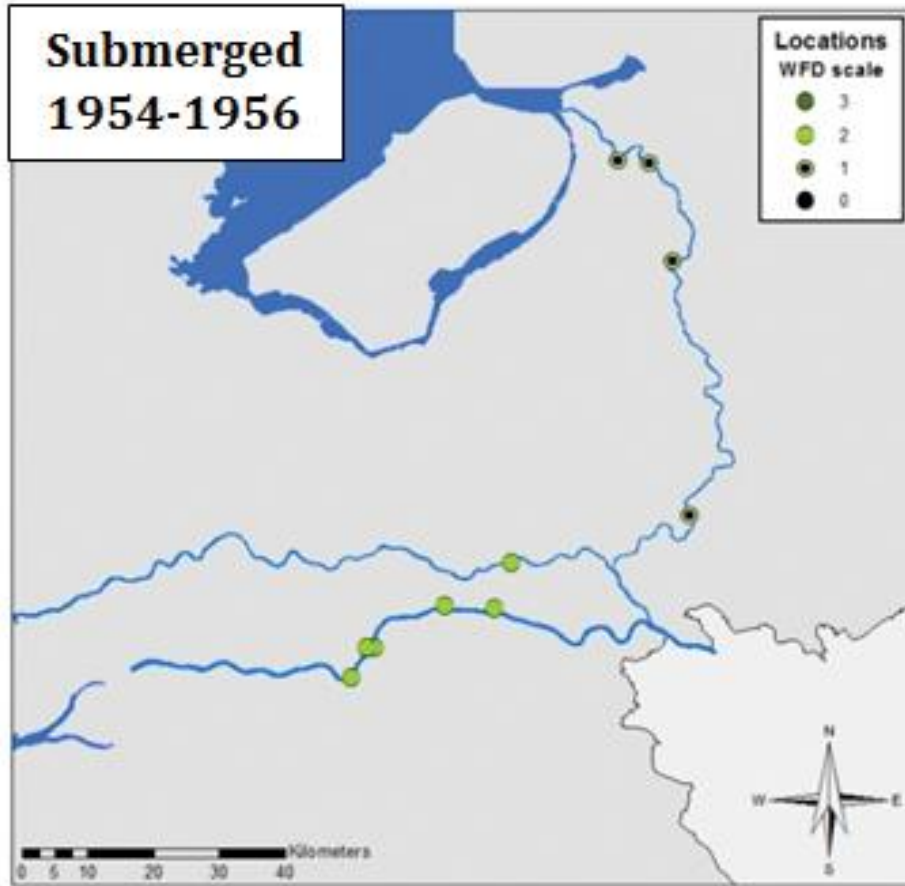
Geïsoleerde uiterwaardplas

H3260: Beken en rivieren met waterplanten

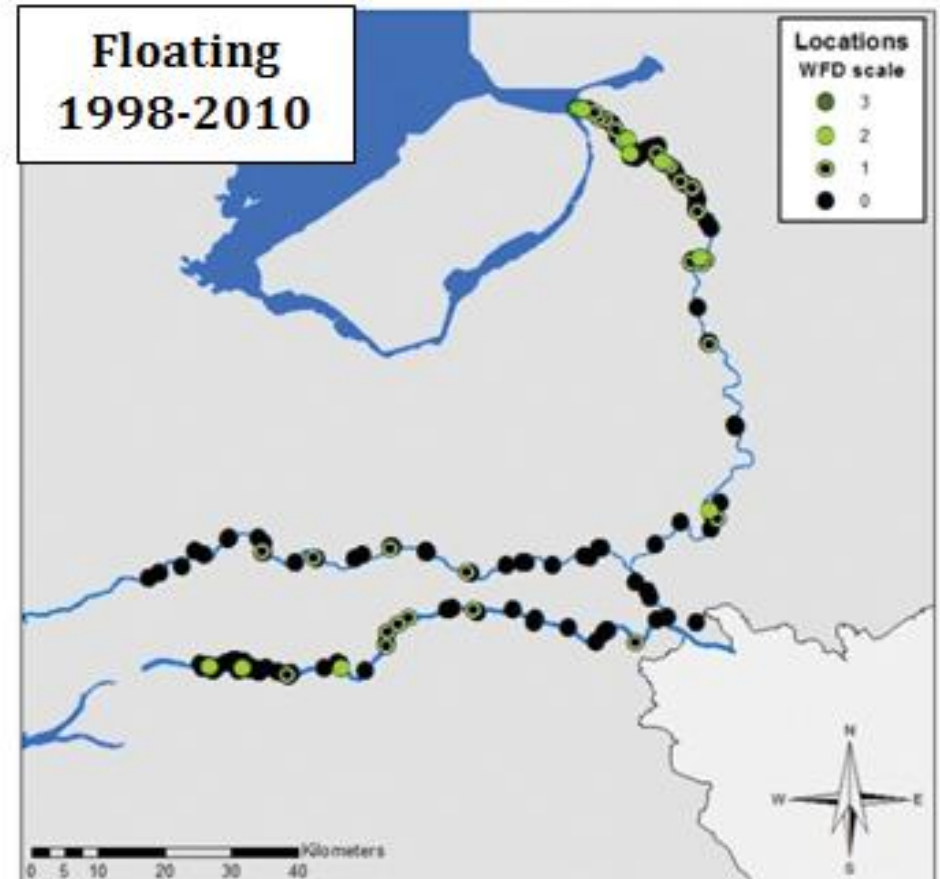
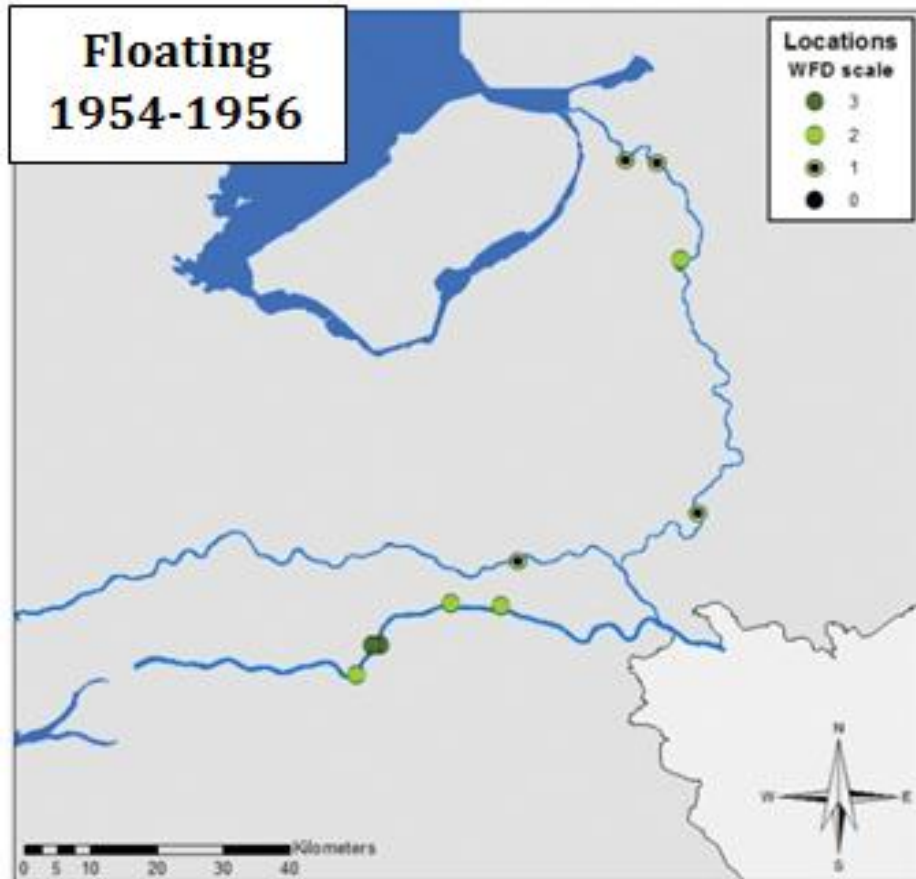
Vegetaties met Rivierfonteinkruid en Doorgroeid fonteinkruid

Ondergedoken waterplanten 1954 - 1956

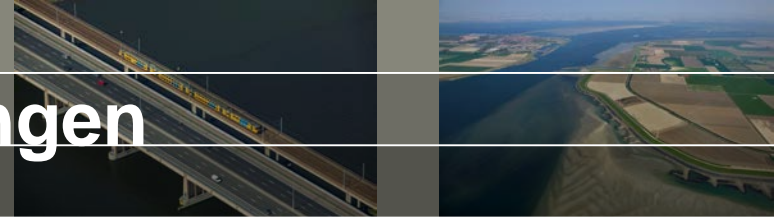
Nymphaeide soorten: 1954-1956

WAAL: 1-zijdig aangetakte strangen

	Slijk-Ewijk	Dodewaard	Druten	Ochten	Kil Ophemert	Kil Dreumelen
Gele plomp	1	1	1	1	1	1
Witte waterlelie						4
Watergentiaan	5	5	5	5	5	5
Veenwortel	5	1	5	5	5	4
Glanzig fonteinkruid	1	1	1		5	1
Doorgroeid fonteinkruid			1		1	

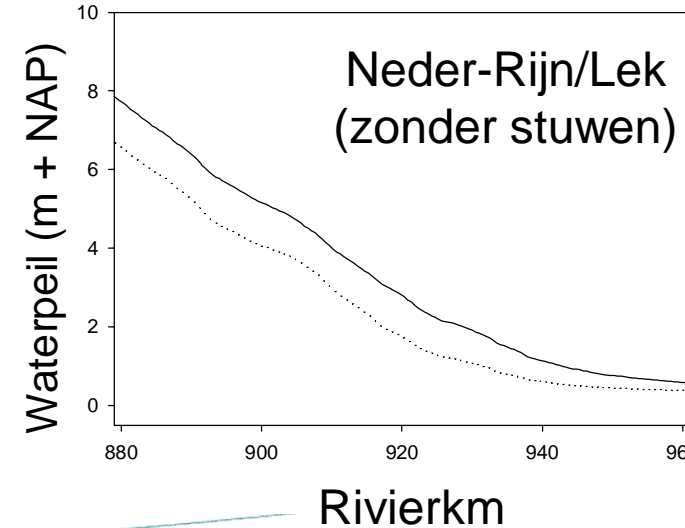
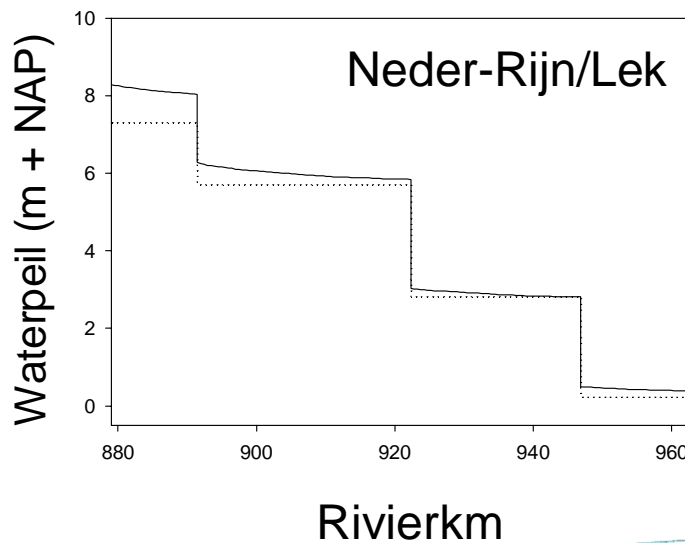
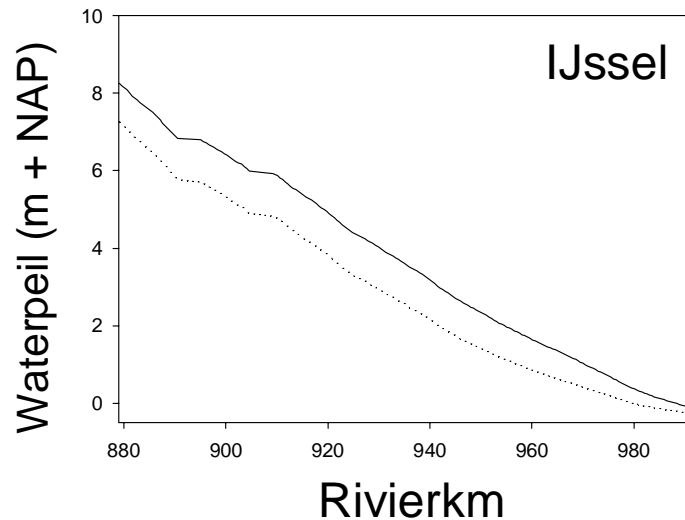
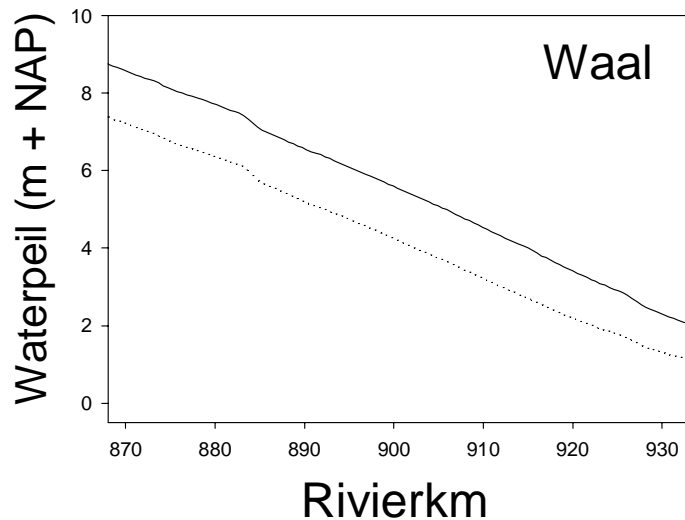
IJSSEL: 1-zijdig aangetakte strangen

	Dierense Hank	Gelderse Toren	Veessen	Spolderhank
Gele plomp	1	2	4	5
Witte waterlelie	1	4	5	5
Watergentiaan	1	4	5	4
Veenwortel	1			1
Glanzig fonteinkruid	1	5	1	5
Doorgroeid fonteinkruid				

Verschillen in peildynamiek tussen riviertakken van Rijn

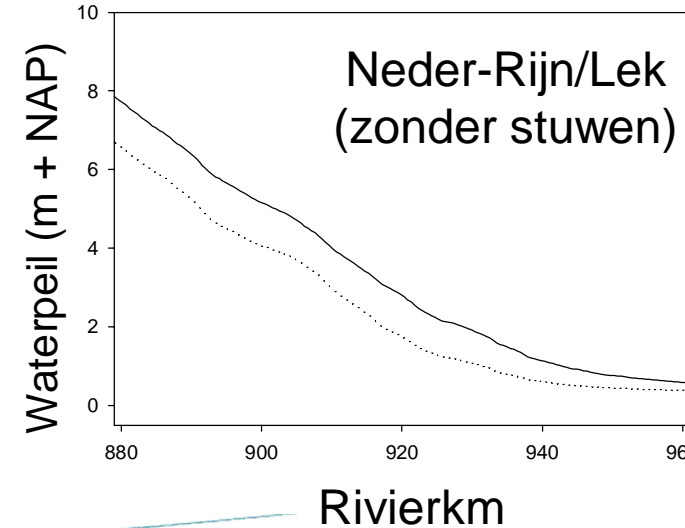
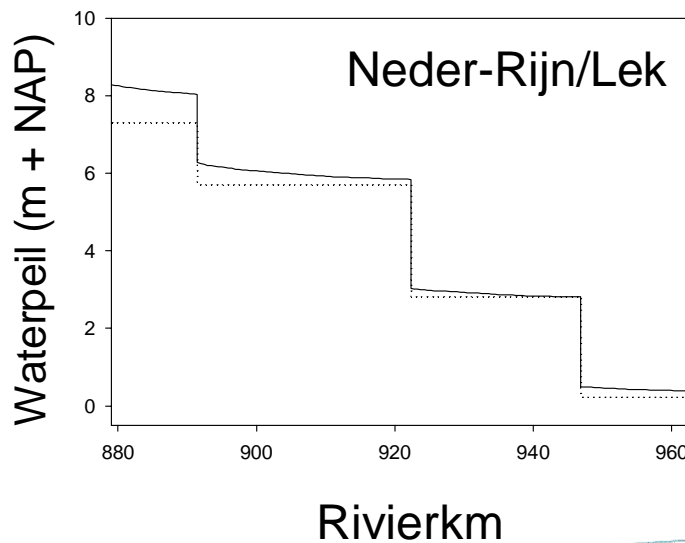
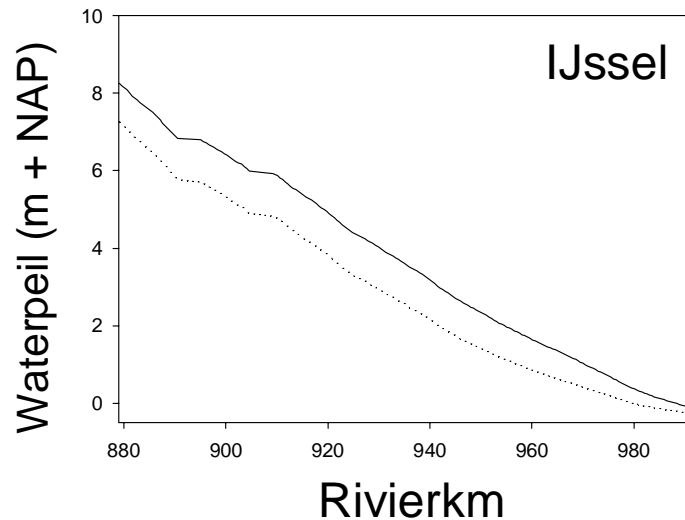
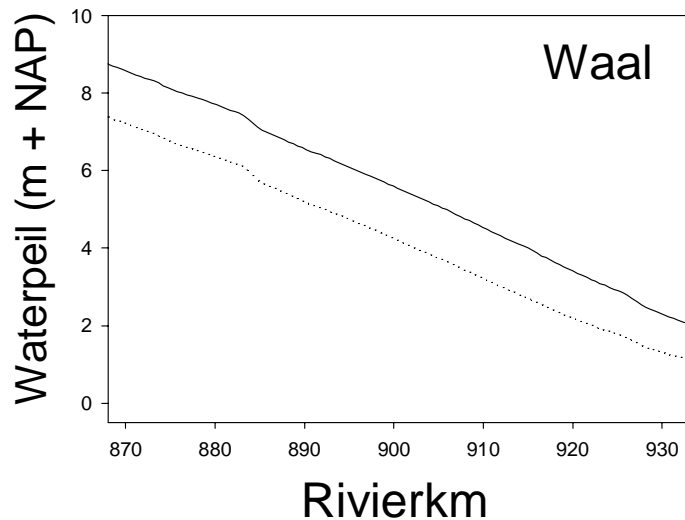

Nederrijn en Lek: effect van stuwen op het waterpeil

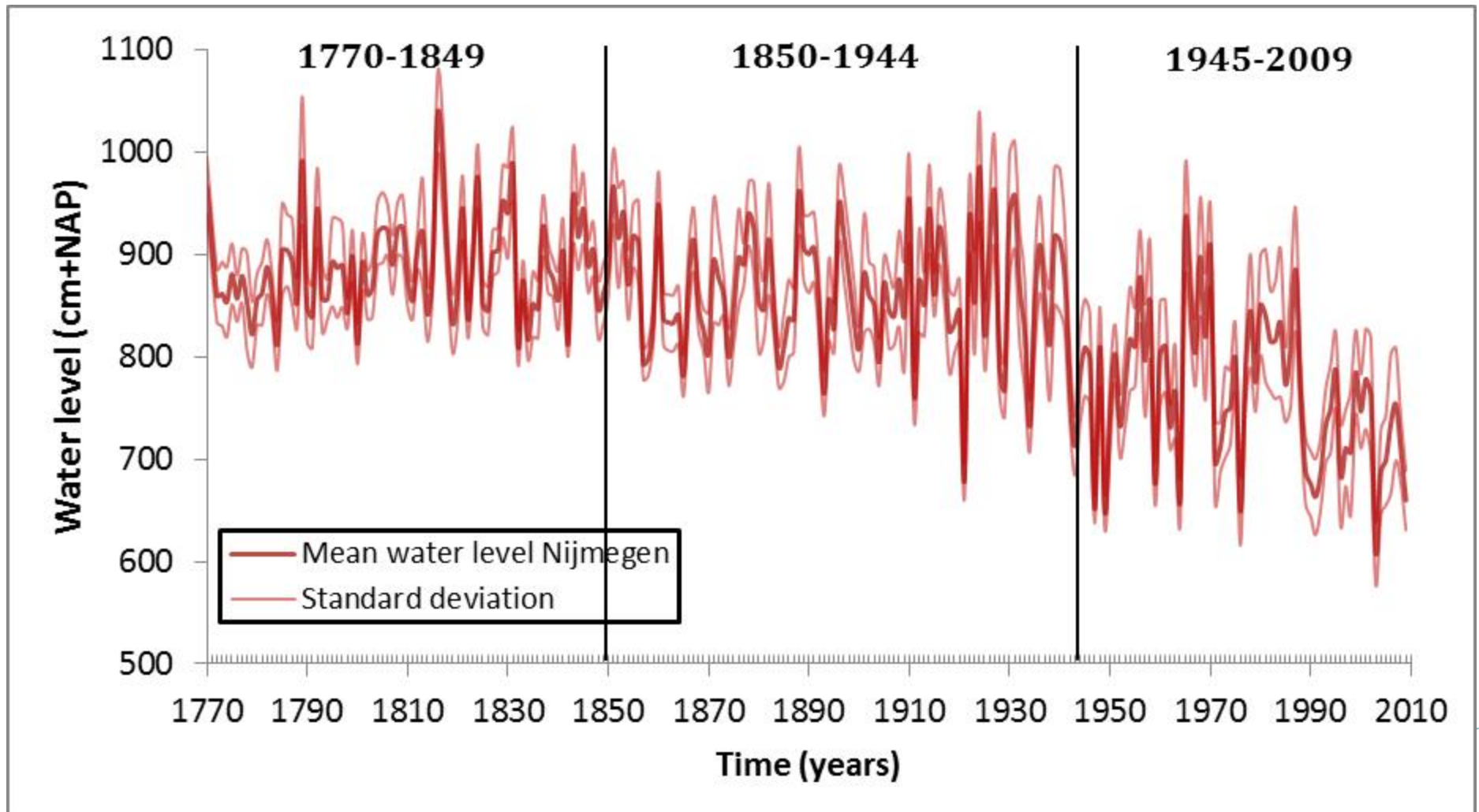

Stuwcomplex

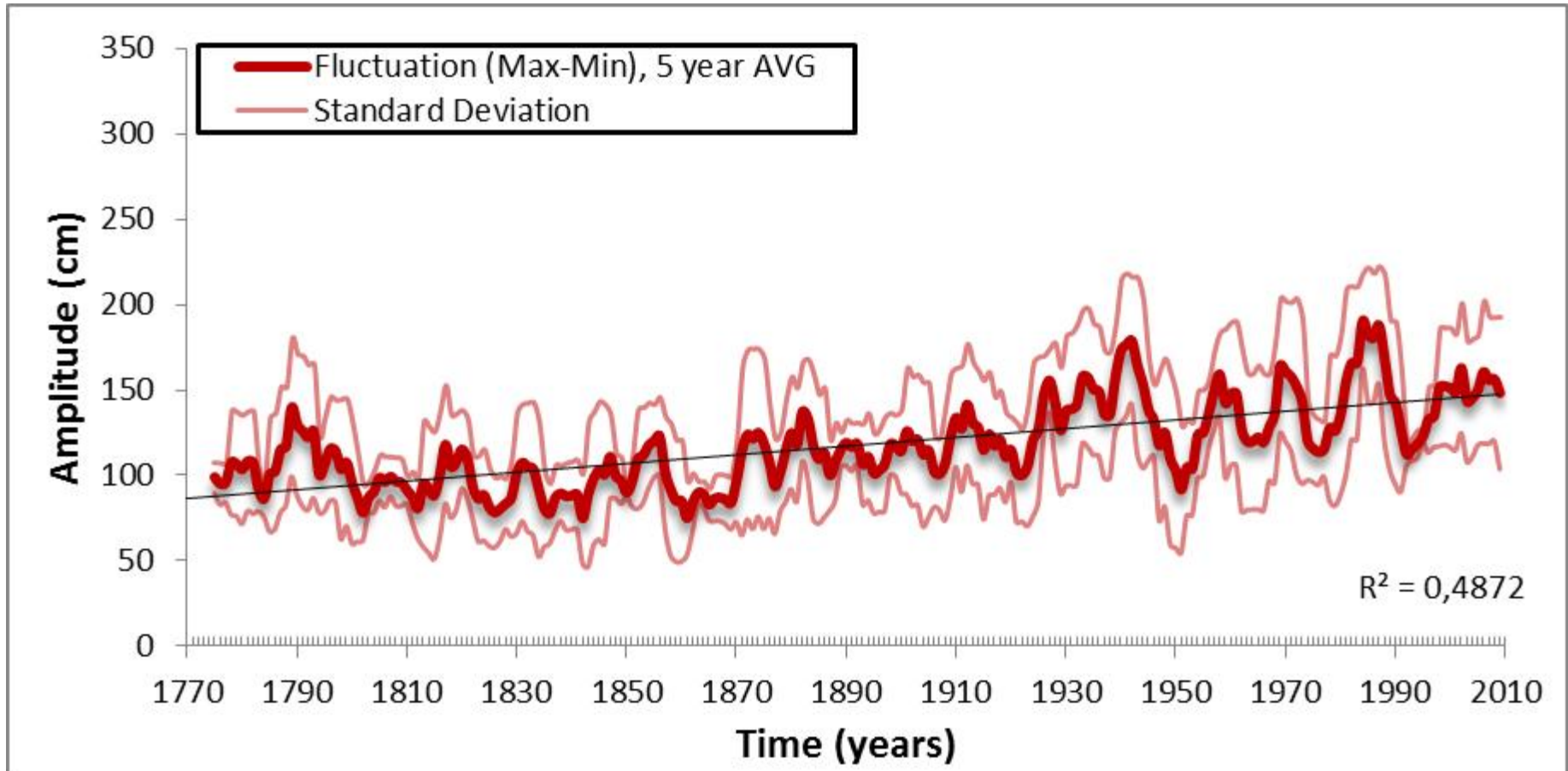
Verschillen in peildynamiek tussen riviertakken van Rijn

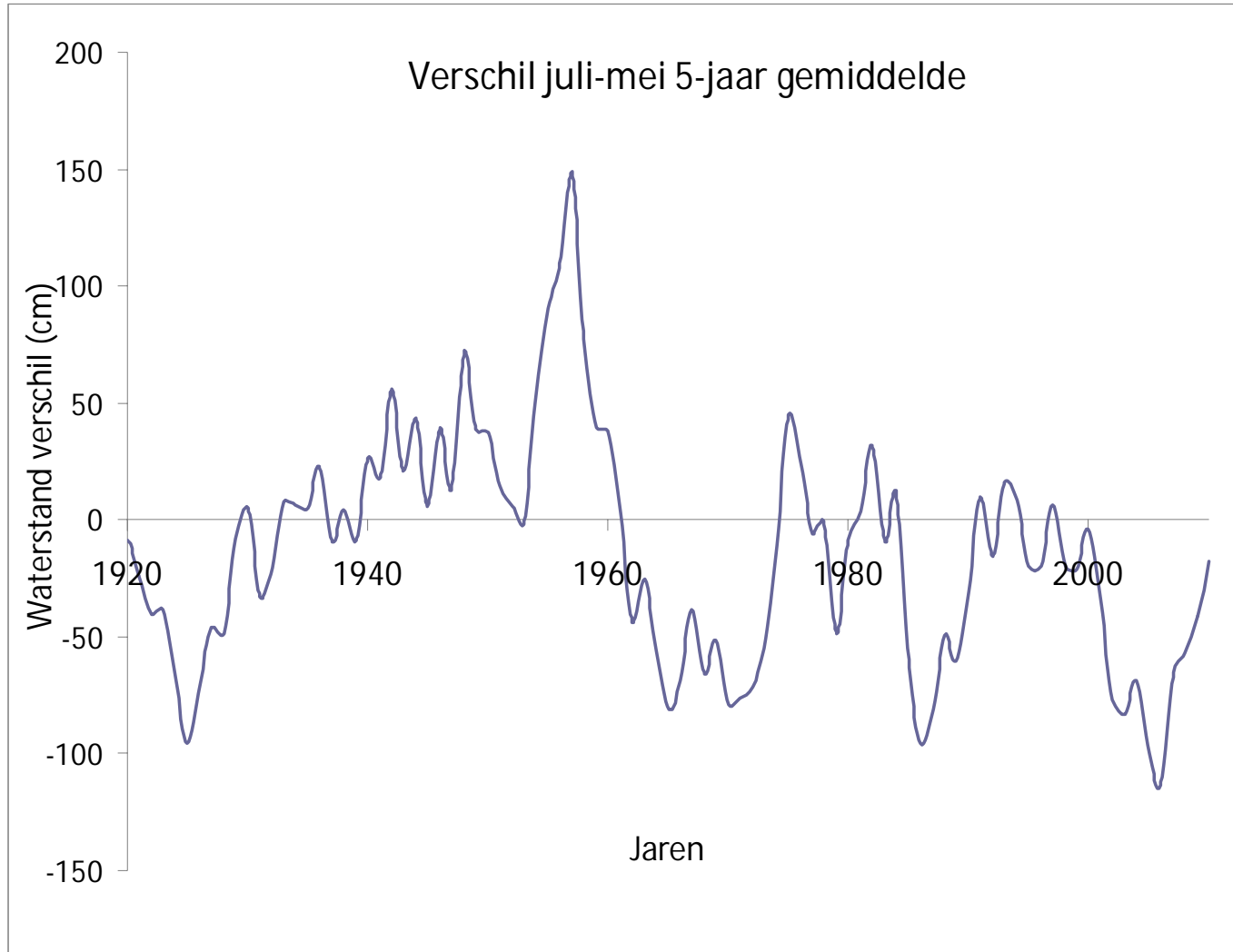
Daling van het waterpeil door rivierinsnijding (Lobith)

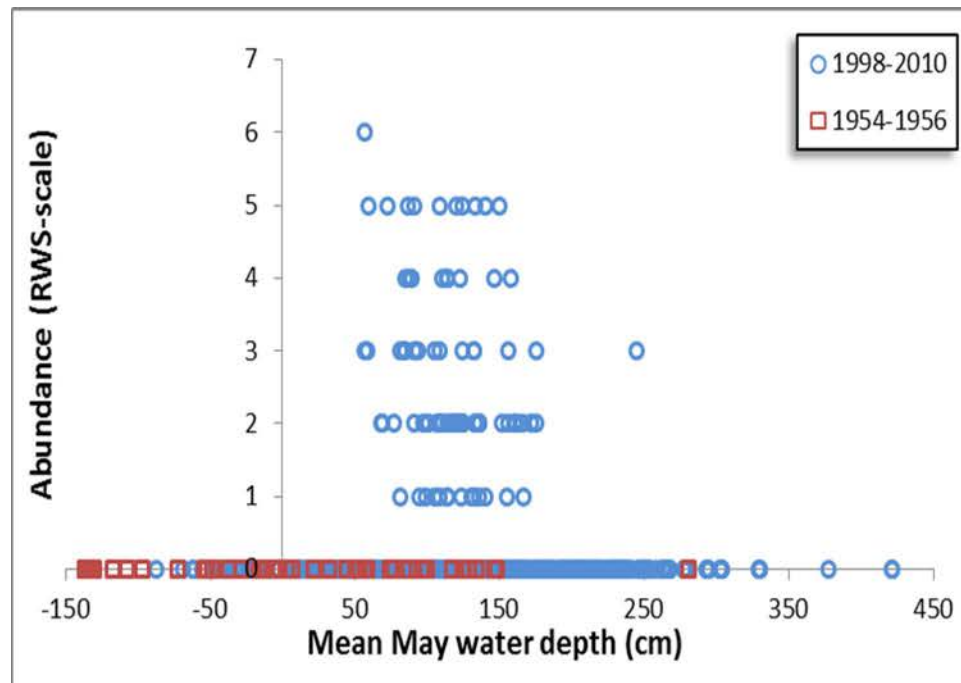
Toegenomen verschillen in rivierpeil mei-okt

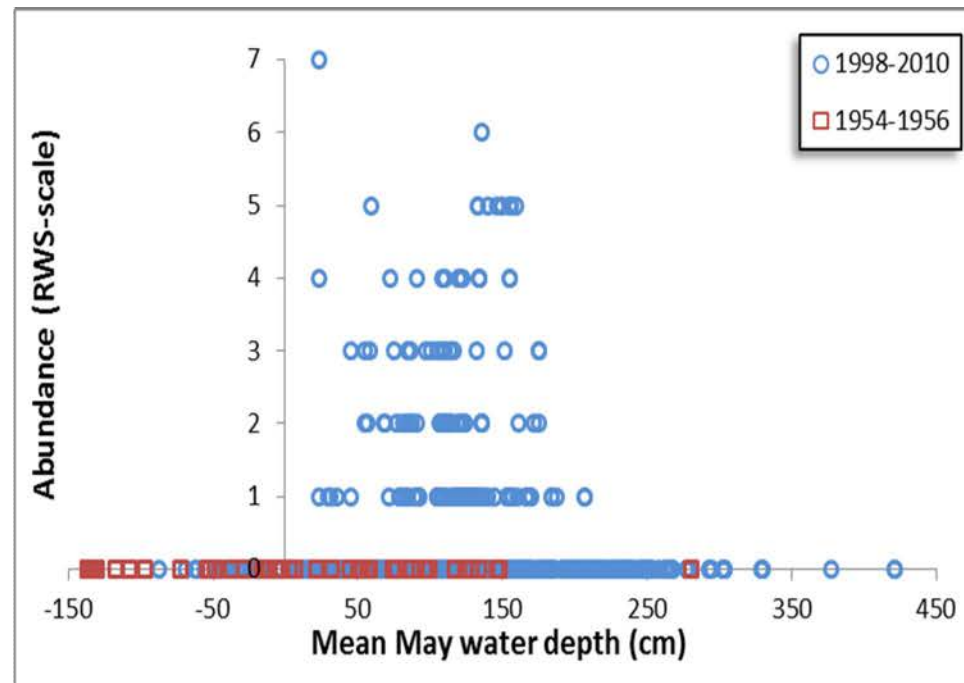
Verskil in waterpeil tussen mei en juli (bij Lobith)

Waterplanten (ondergedoken, drijfbladplanten)

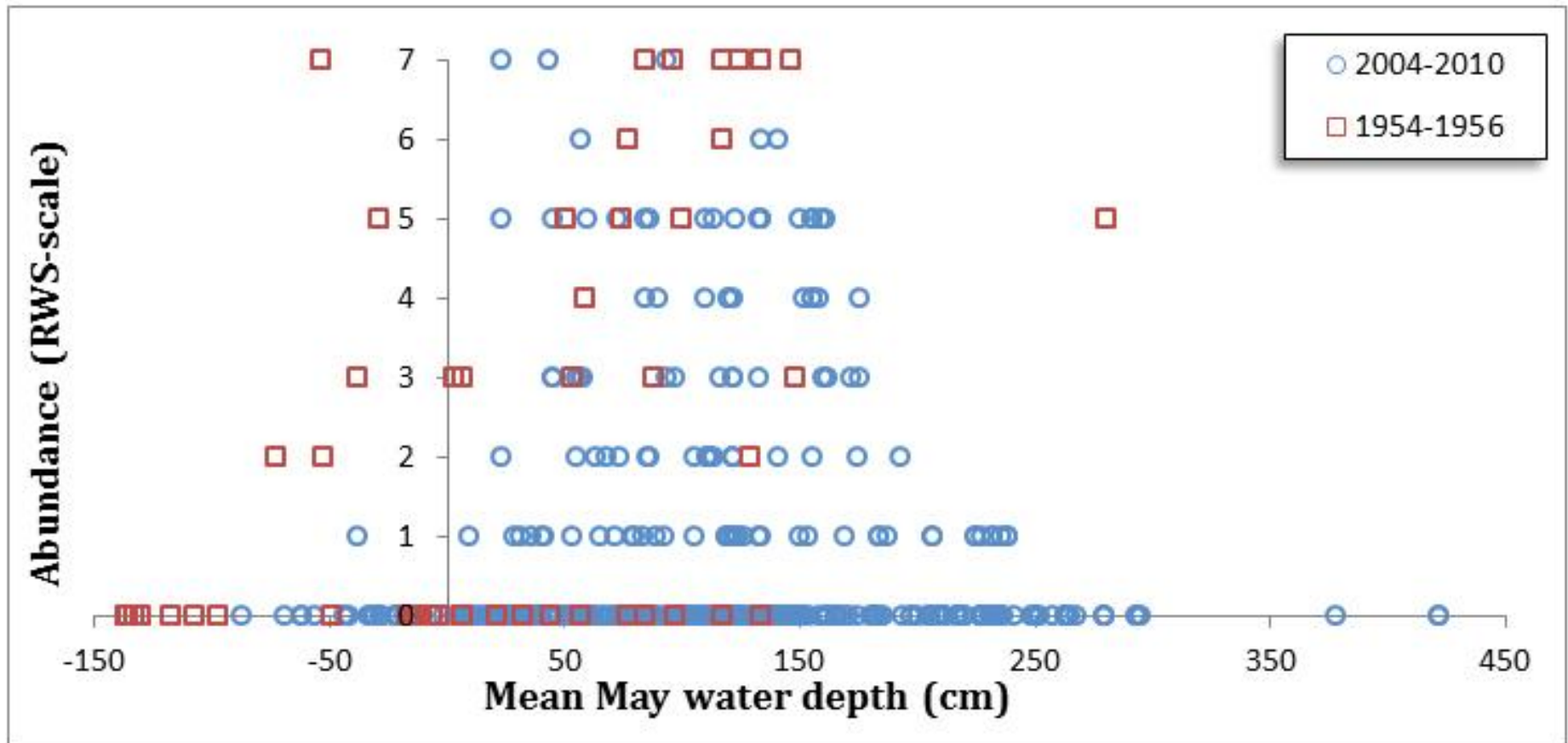
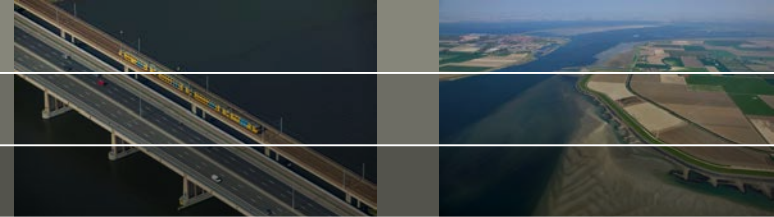

Rivierfonteinkruid

Schedefonteinkruid

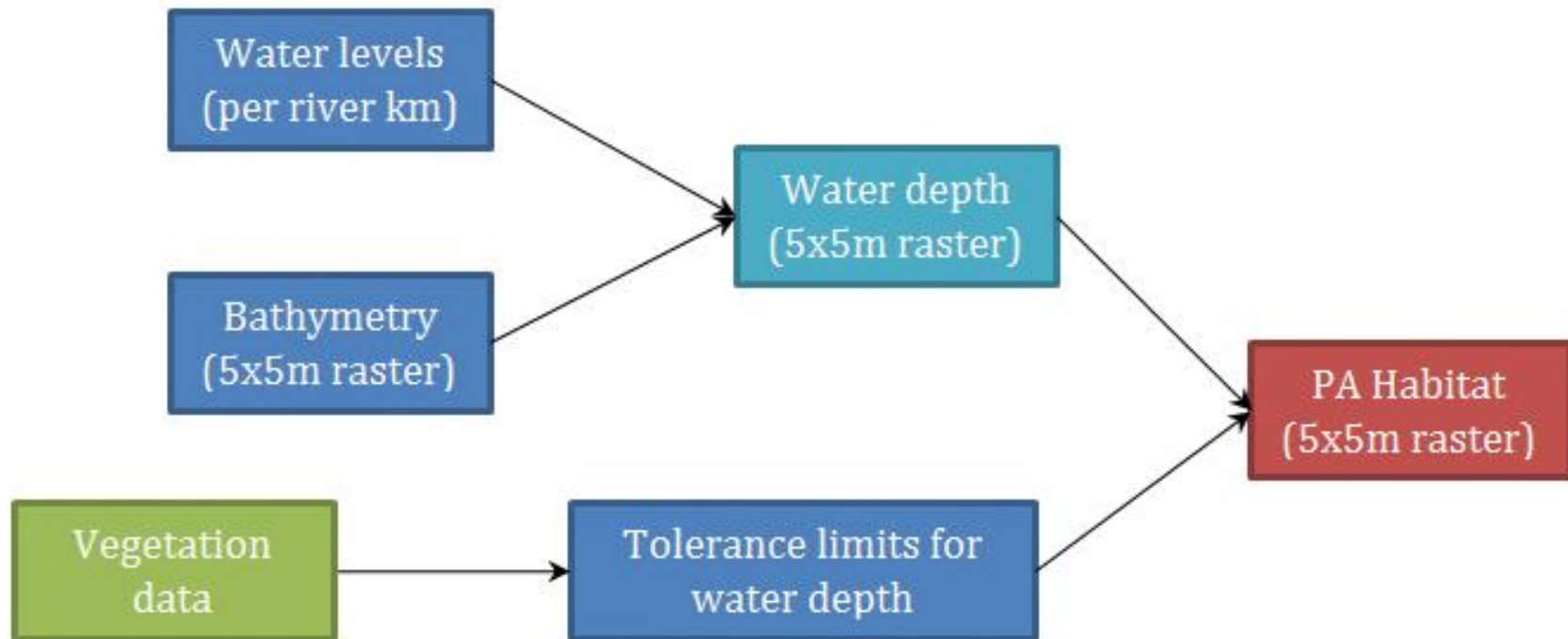
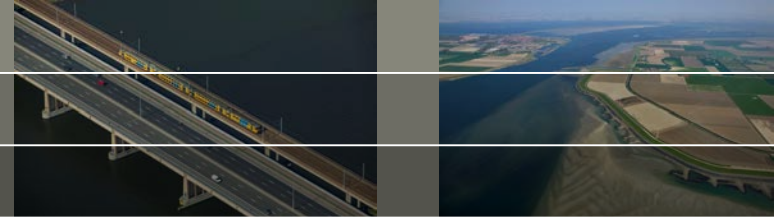
Optimale waterdiepte: 0,50 – 1,50 meter
Maximale waterdiepte: 1,90 meter

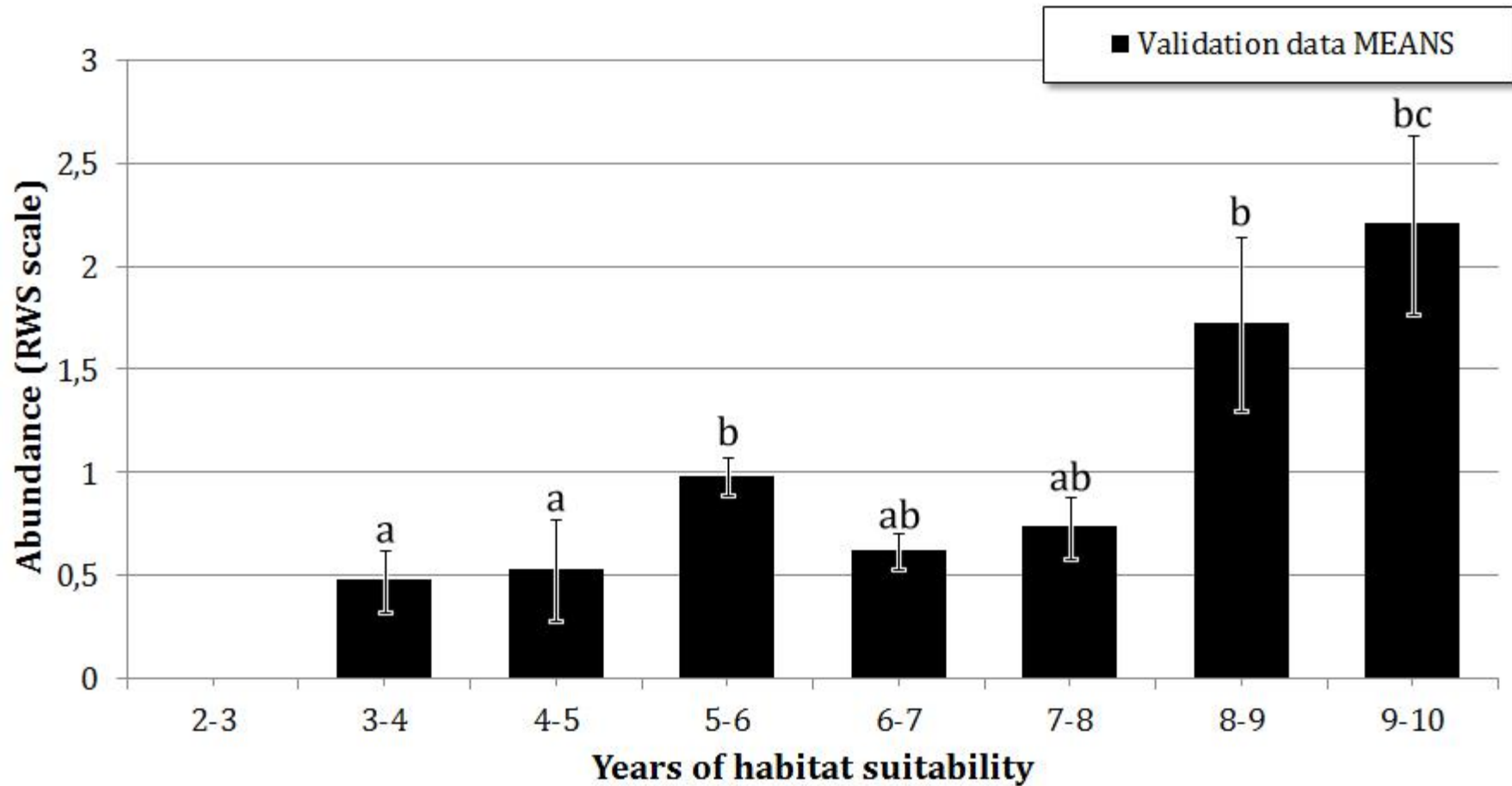
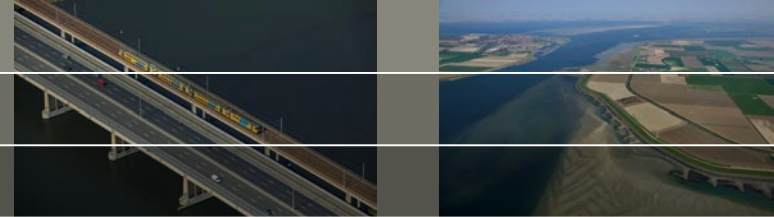

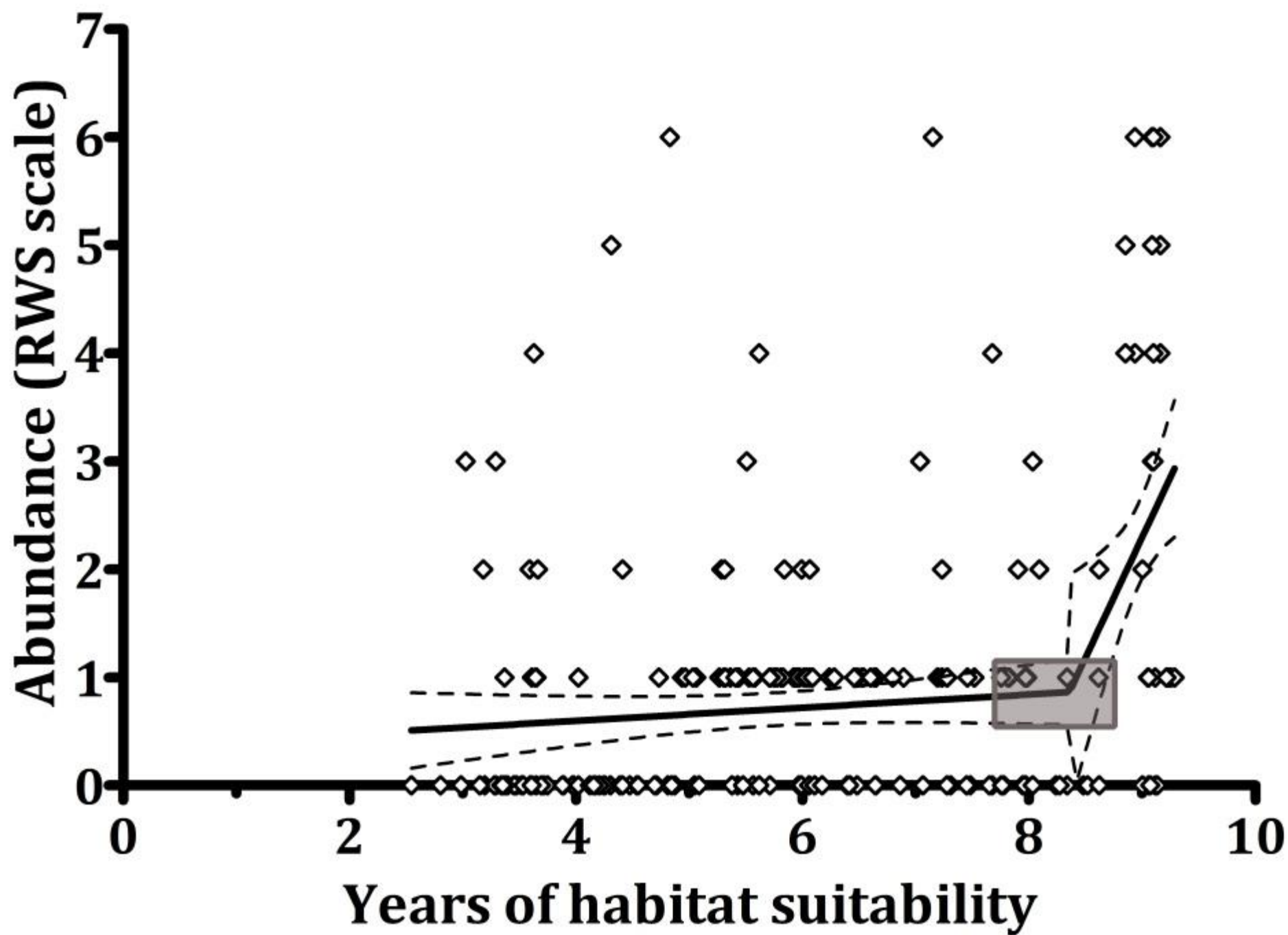
Randvoorwaarden waterpeil voor waterplanten

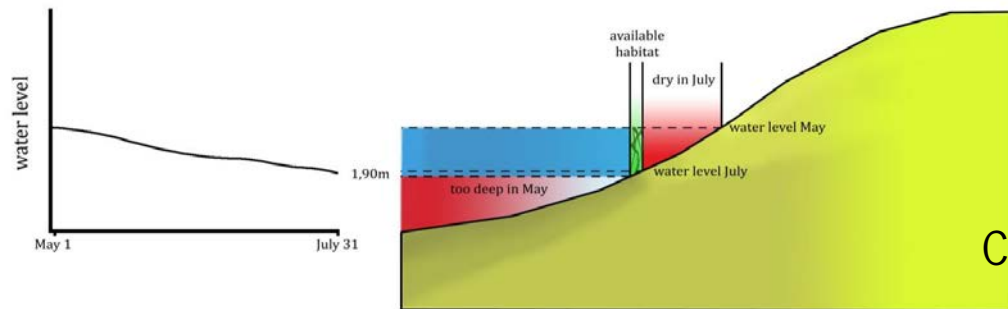
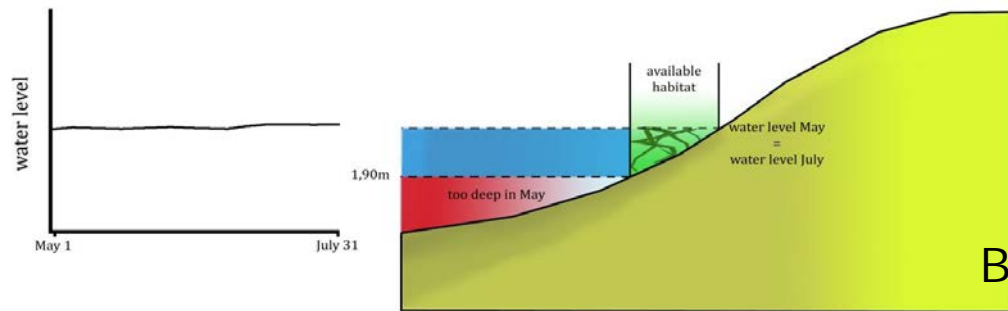
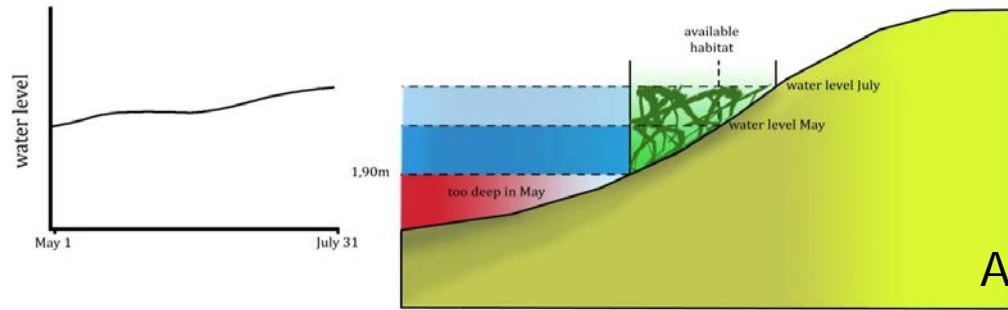
- Diepte mei < 1,90 meter;
- Tenminste gedurende 3 maanden water (mei – juli);
- Diepte mei > -0,80 meter (alleen relevant bij peilstijging tussen mei – juli)
- Maximum peilstijging niet te bepalen (van effecten zomerhoogwaters geen data voorhanden)

GIS-analyse

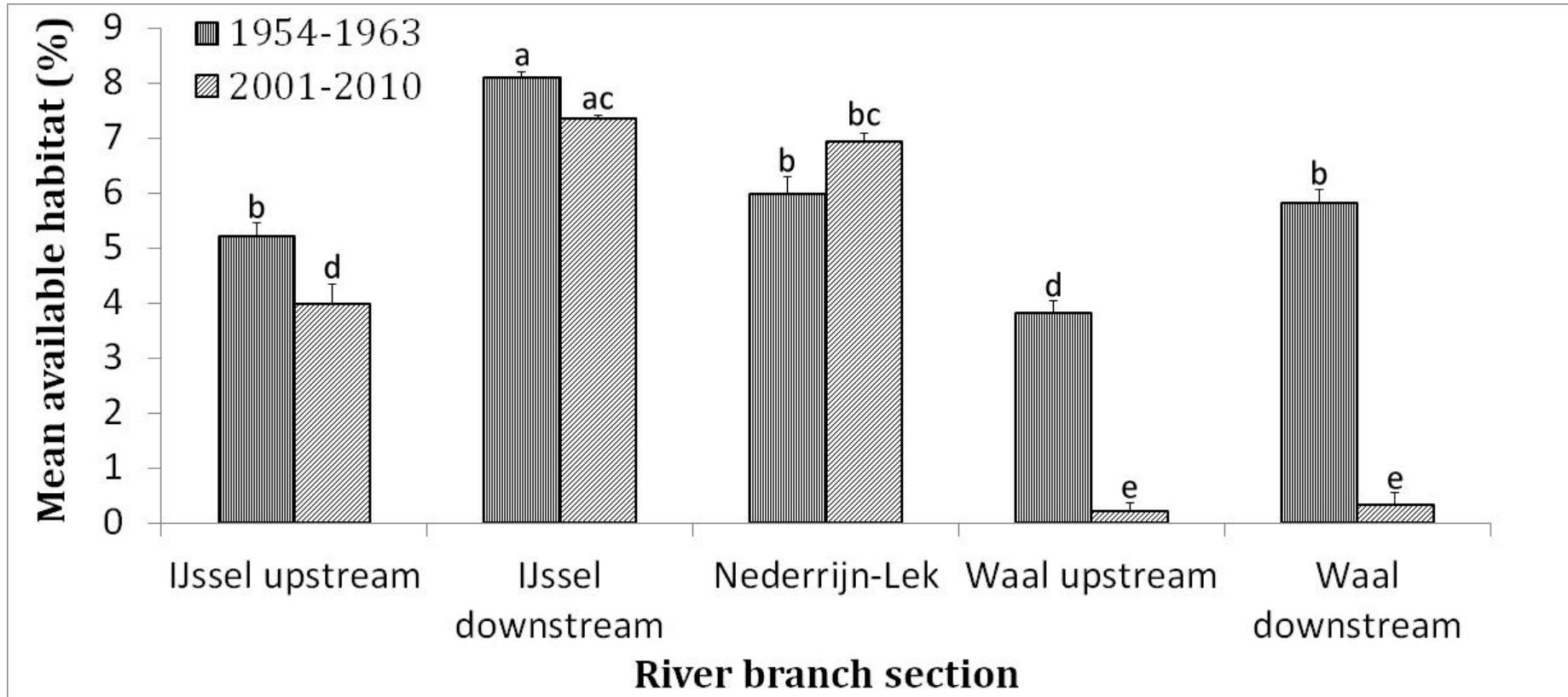

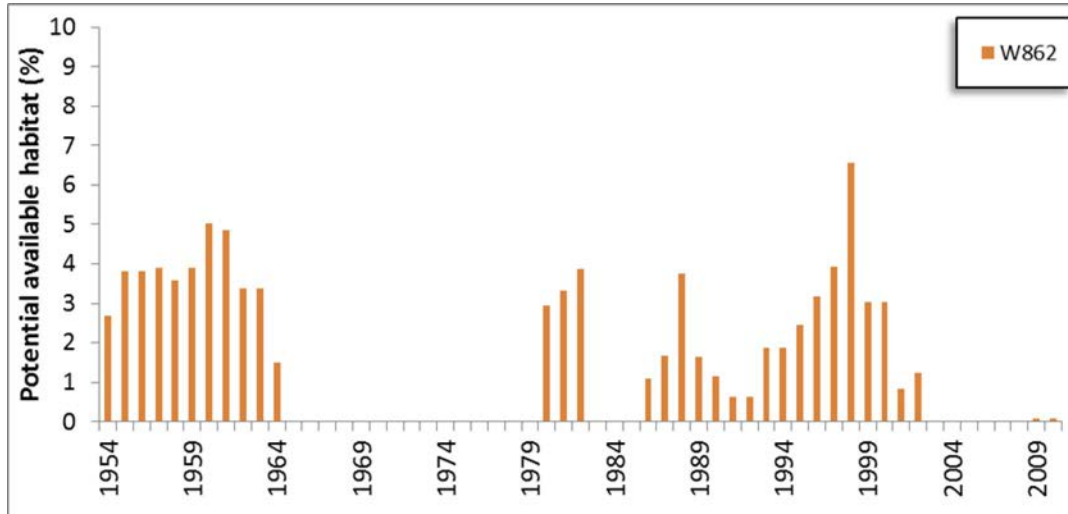

Geschiedt areaal 1954 – 1963 *versus* 2001 - 2010

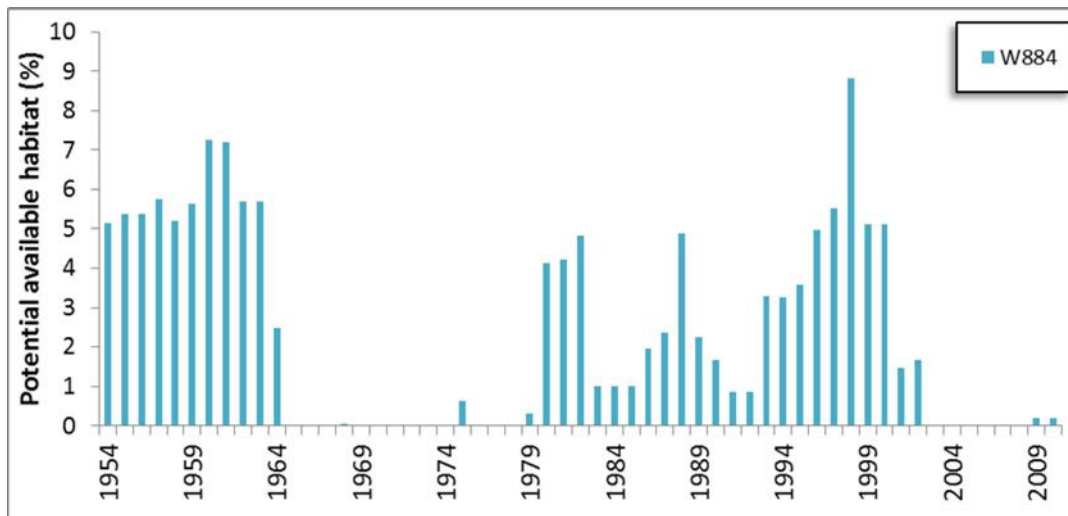

GIS-berekeningen suggereren crash waterplanten rond 1965

Rond 1965 sterk verminderde geschiktheid voor waterplanten

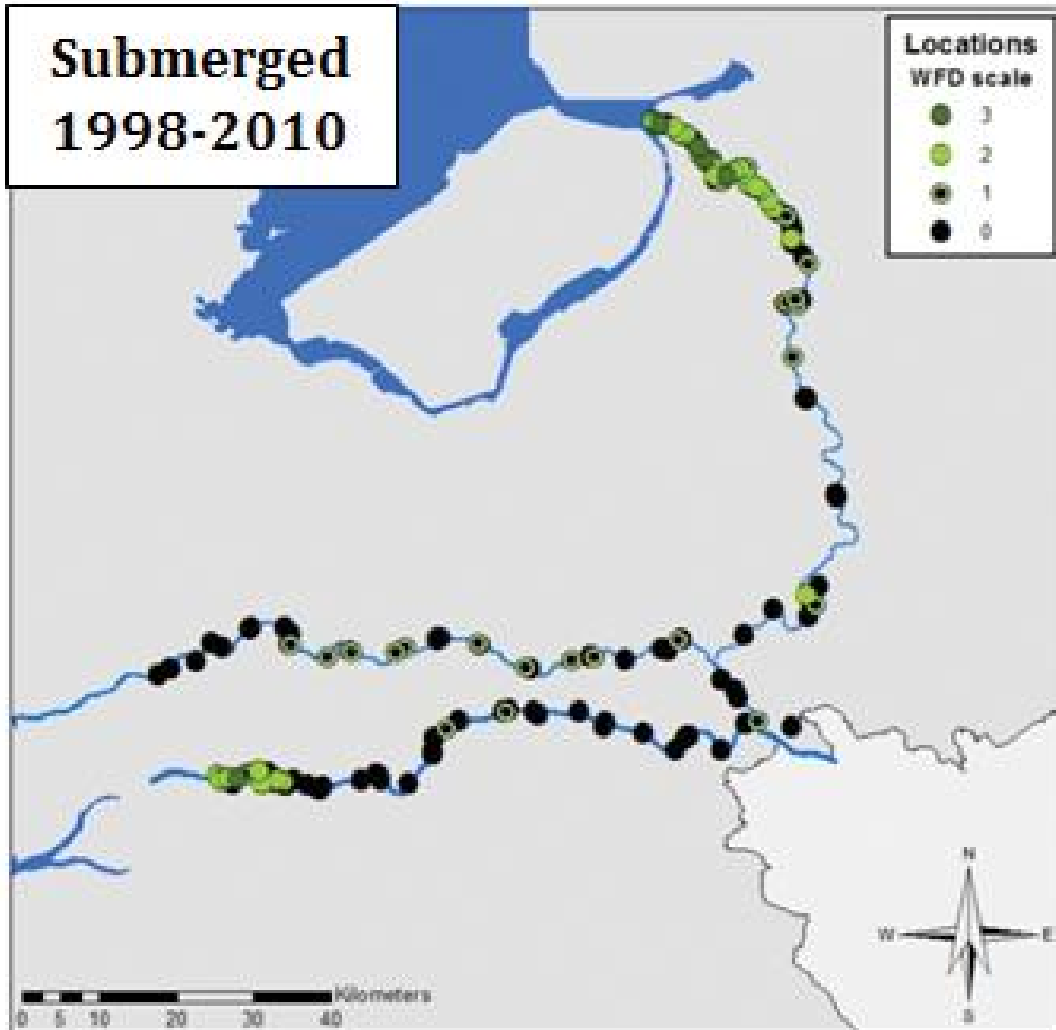
Sterk negatief effect van zomerhoogwaters tussen 1970 en 1987 (nu niet opgenomen in modelberekeningen)

Huidige situatie: bedekking van waterplanten

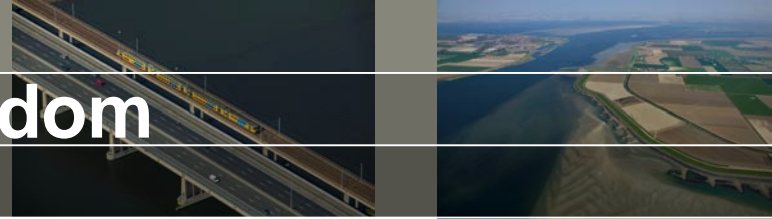
**Submerged
1998-2010**

Bedekking van
waterplanten sterk
gestuurd door
peildynamiek rivier

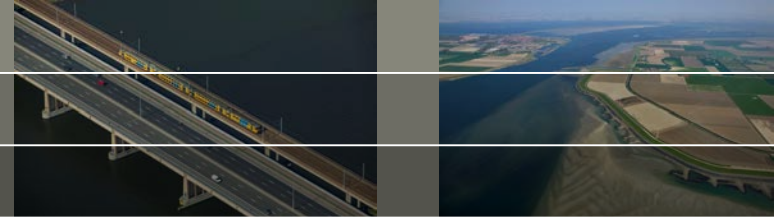
Alleen waterplanten
in stroomafwaartse
riviertrajecten

Sterke verarming van soortenrijkdom

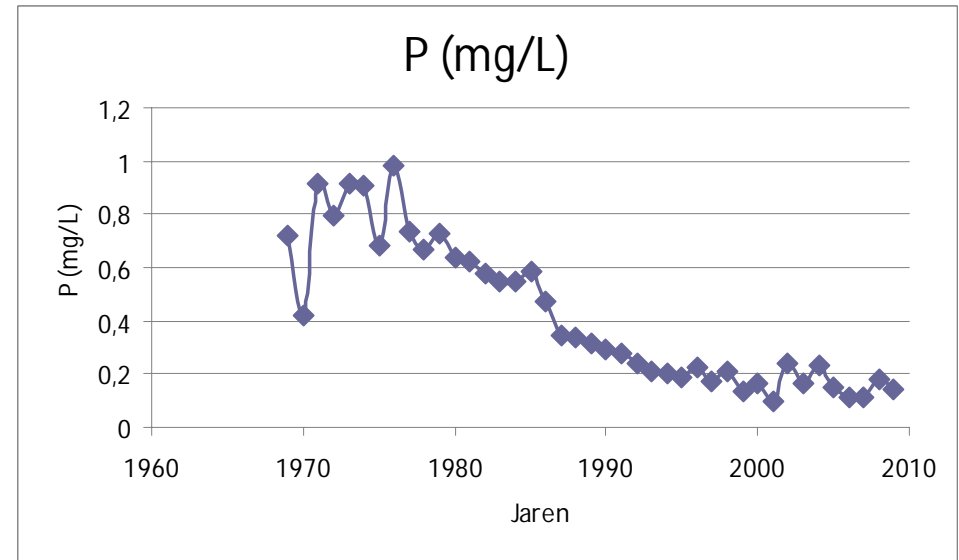
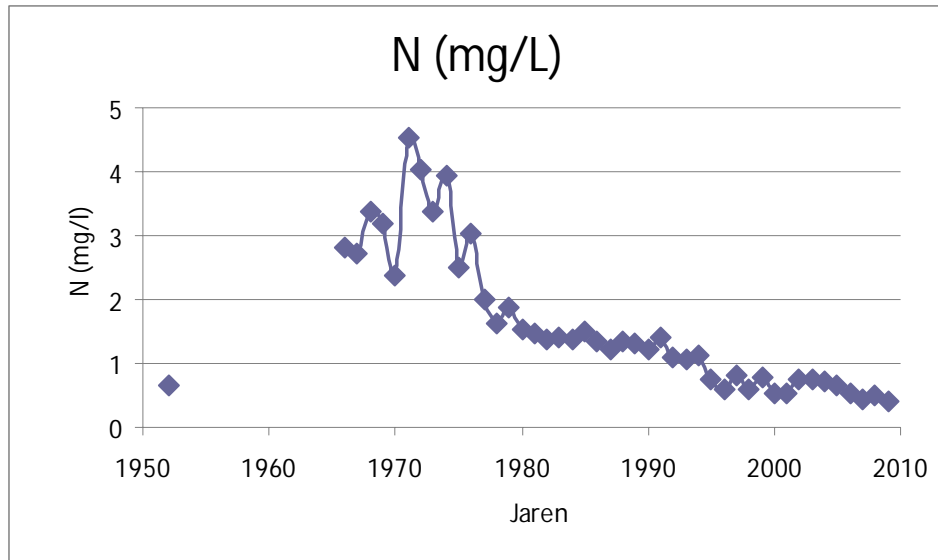

- Tegenwoordig vrijwel alleen Schedefonteinkruid, Rivierfonteinkruid, slechts sporadisch andere soorten
- 1954-'56: veel grotere soortenrijkdom in aangetakte strangen

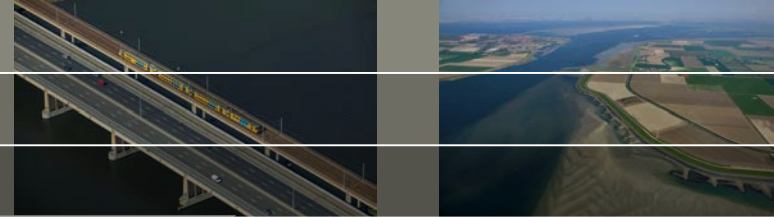
Mogelijke oorzaken

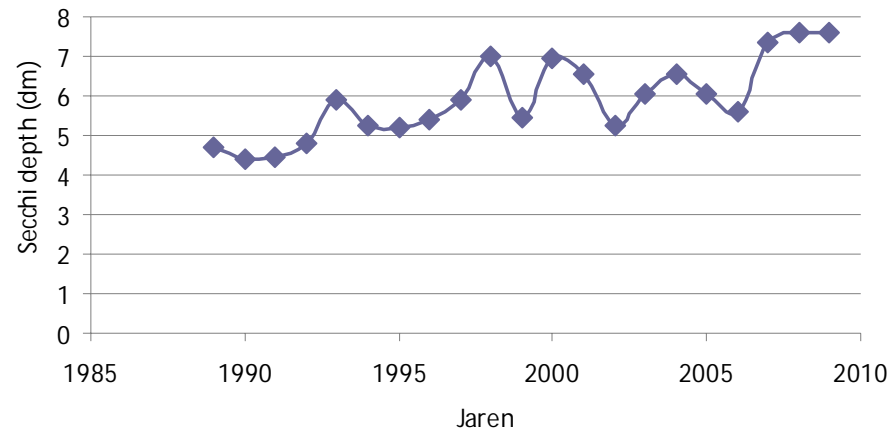
Veranderende nutriëntenconcentraties

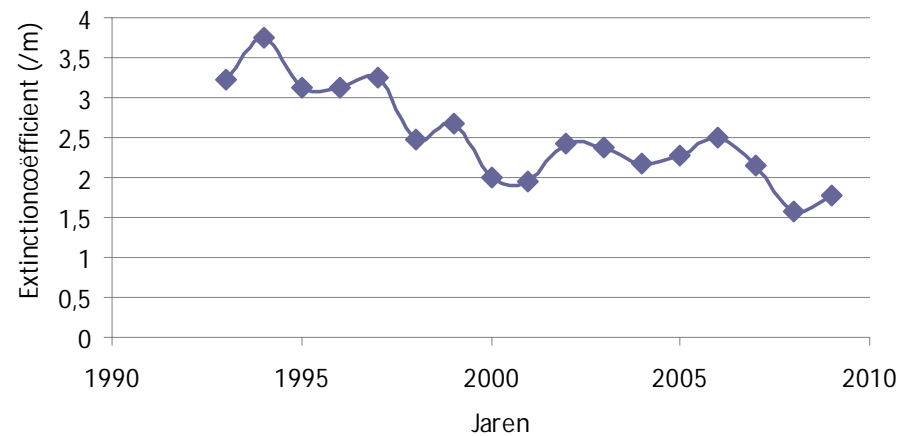
Toename doorzicht

Secchi depth (dm)

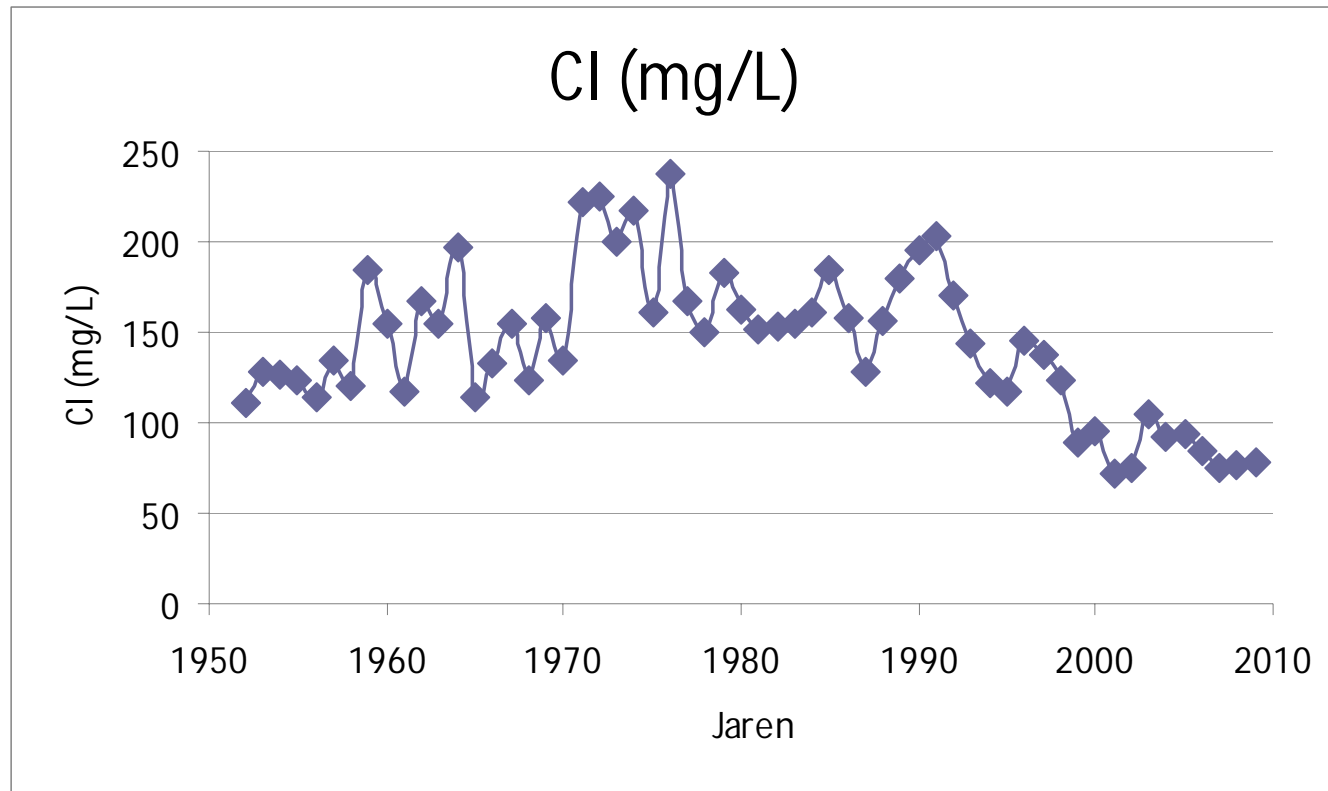

Extinctioncoëfficiënt (/m)

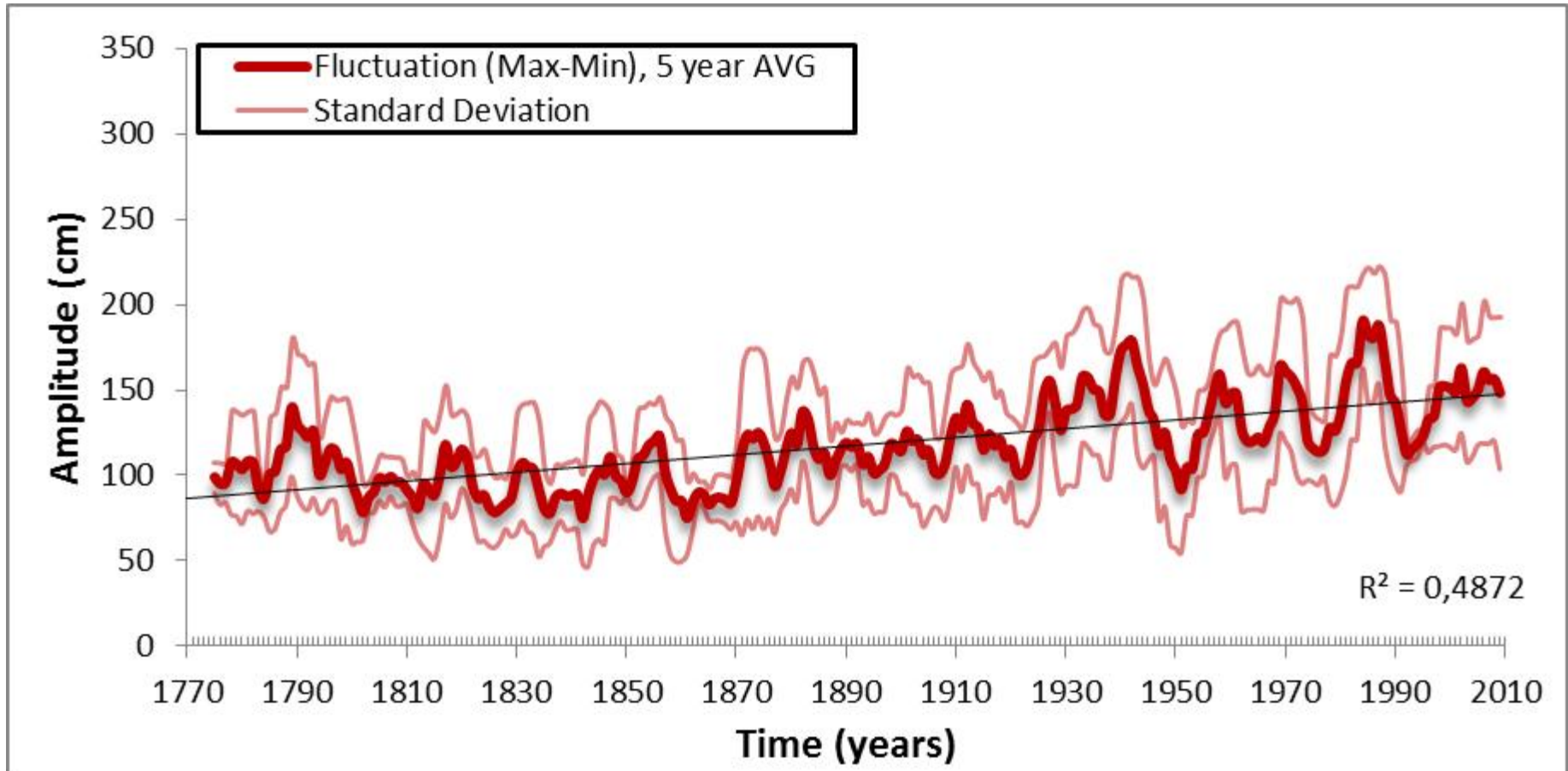

Mogelijke oorzaken achteruitgang soortenrijkdom

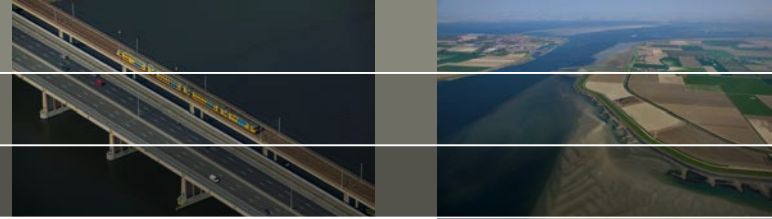
Verhoogde zoutgehaltes

Toegenomen verschillen in rivierpeil mei-okt

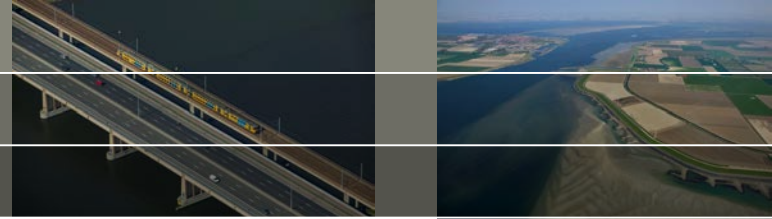
Effect scheepvaart?

© Rijn in Beeld

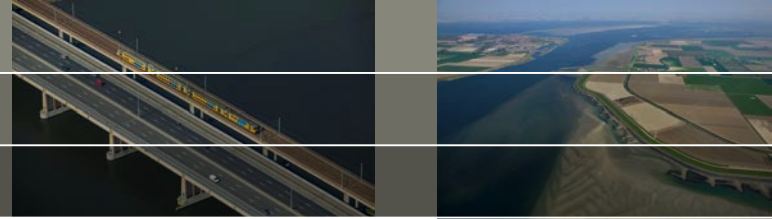
Deltares

Herbivorie

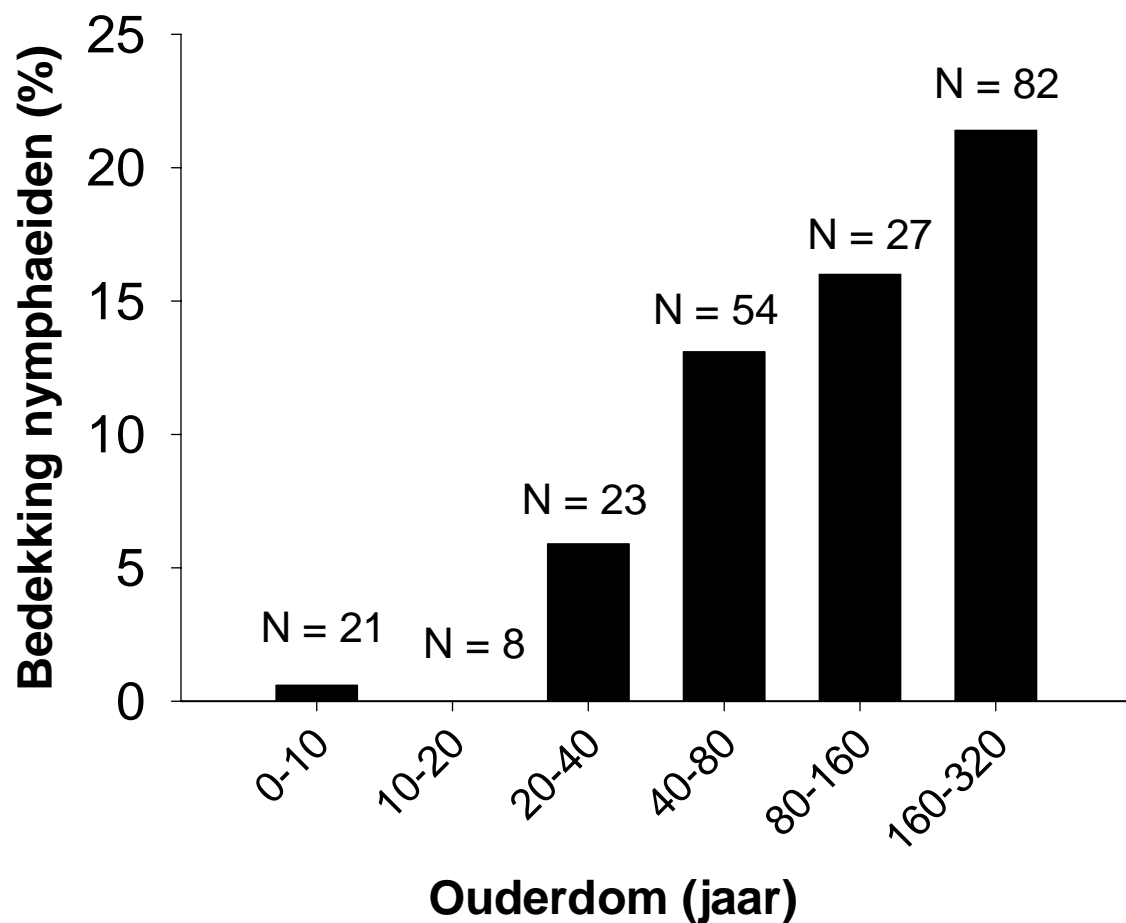
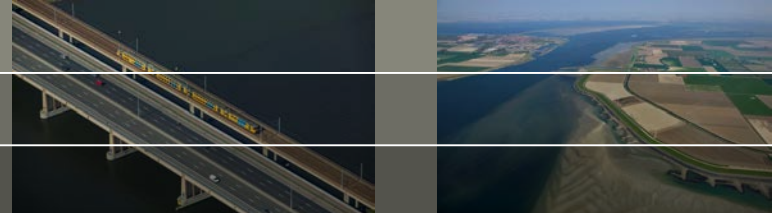
Deltares

Herbivorie

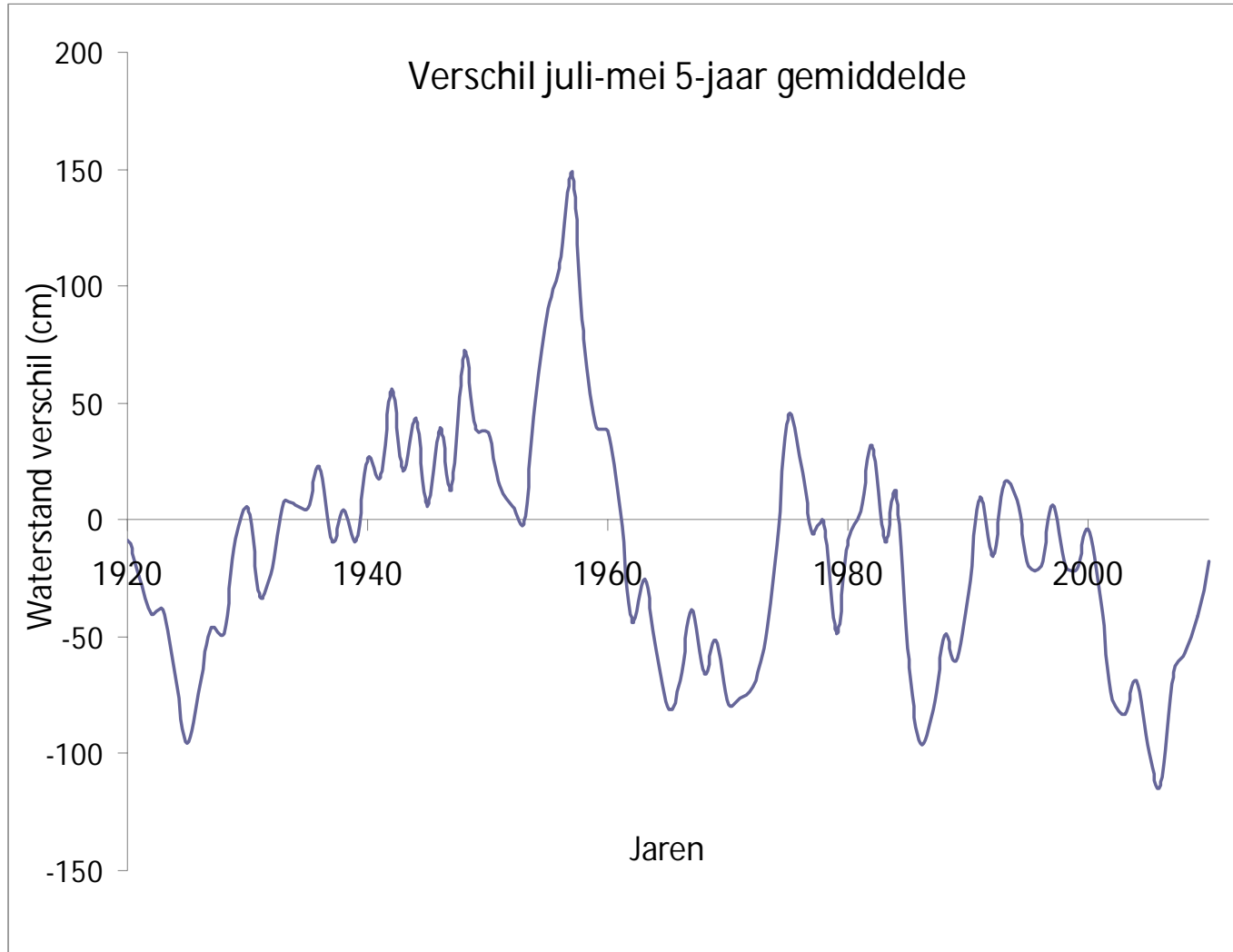

Deltares

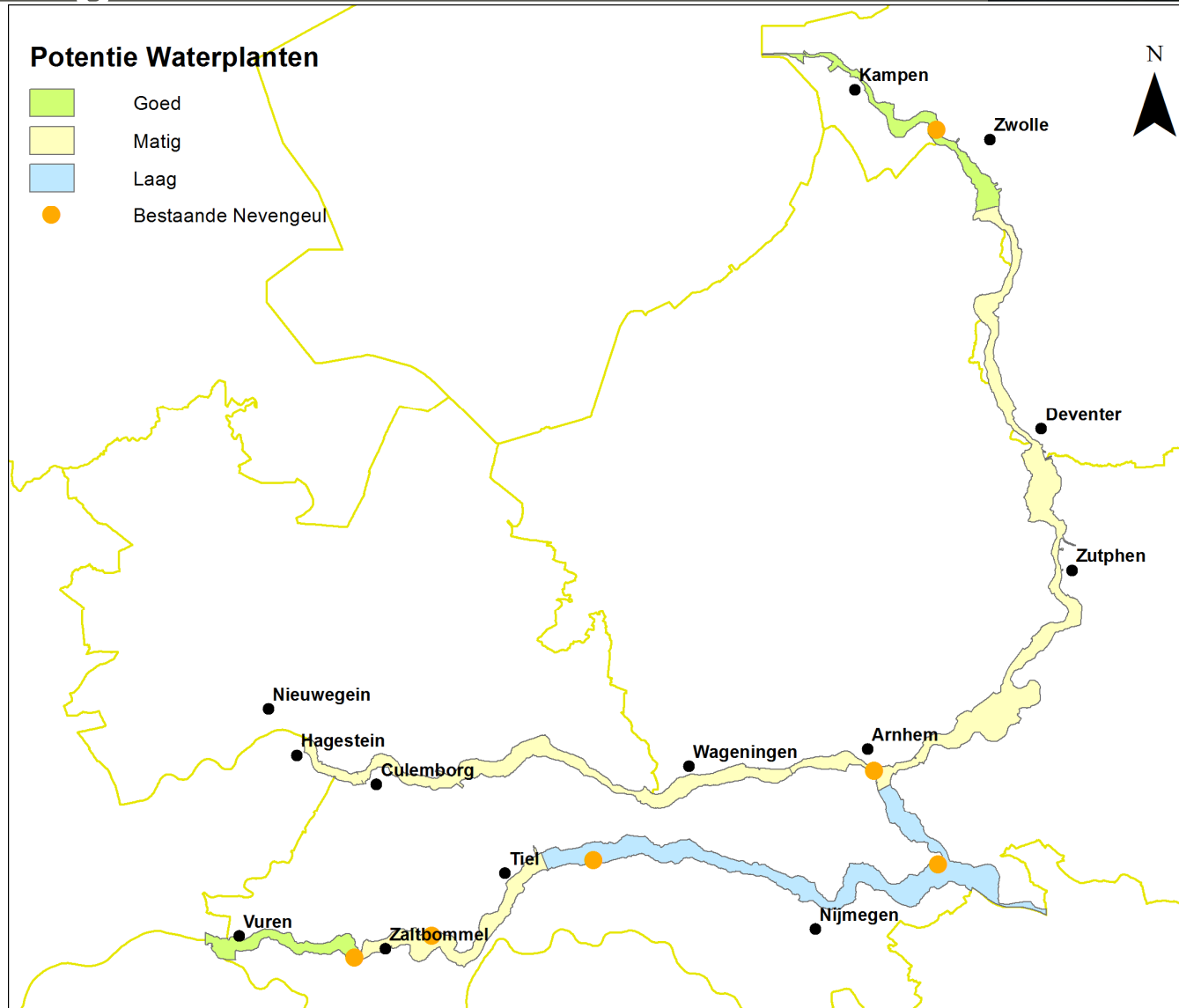
Ouderdom aangetakte strangen

Verskil in waterpeil tussen mei en juli (bij Lobith)

Kansen voor waterplanten in hoofdstroom en aangetakte wateren

Uitgebreide vegetaties met Rivierfonteinkruid in nevengeul Vreugderijkerwaard

Foto en kaart: Rijn in Beeld

en, Nederland

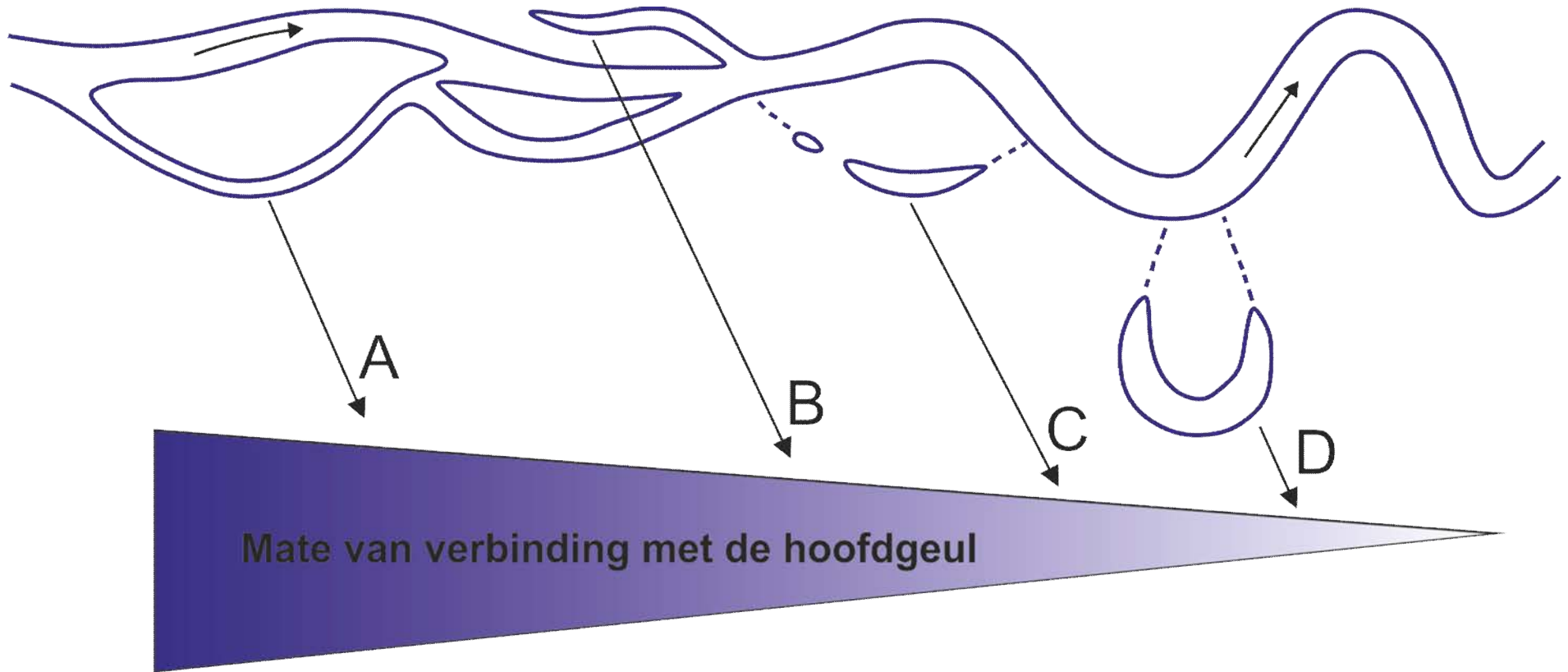
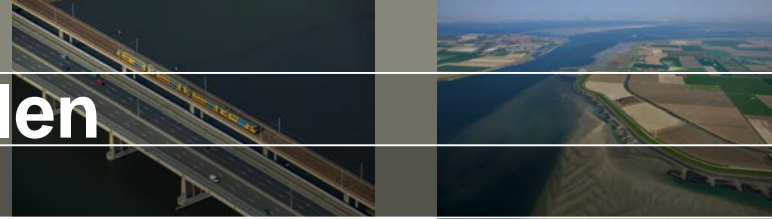

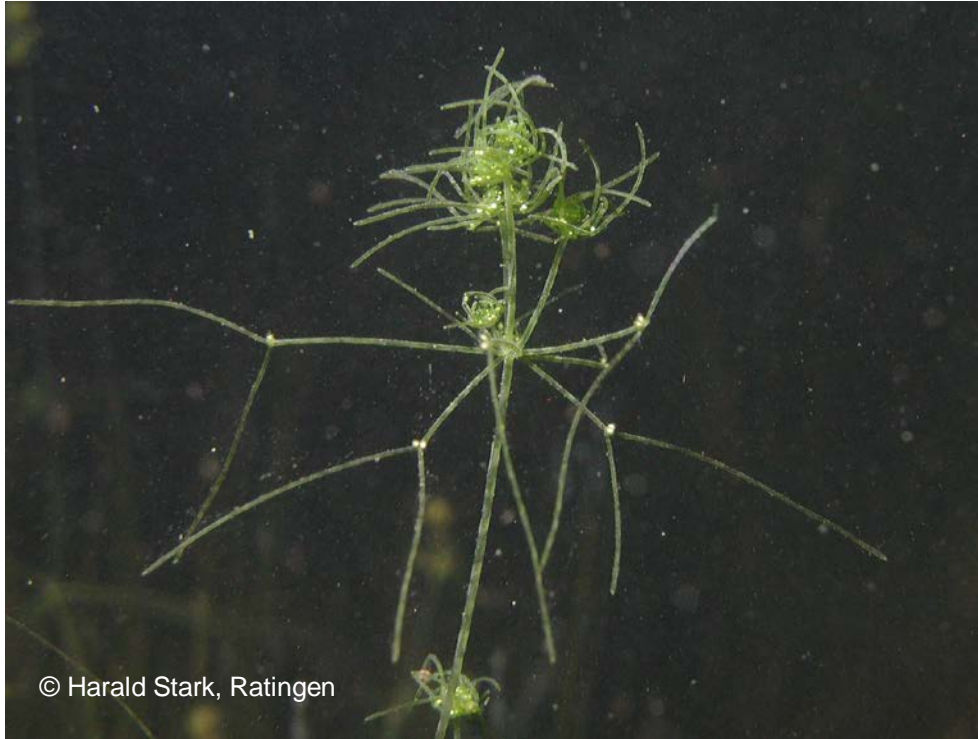

Cyclische beheer van nevengeulen

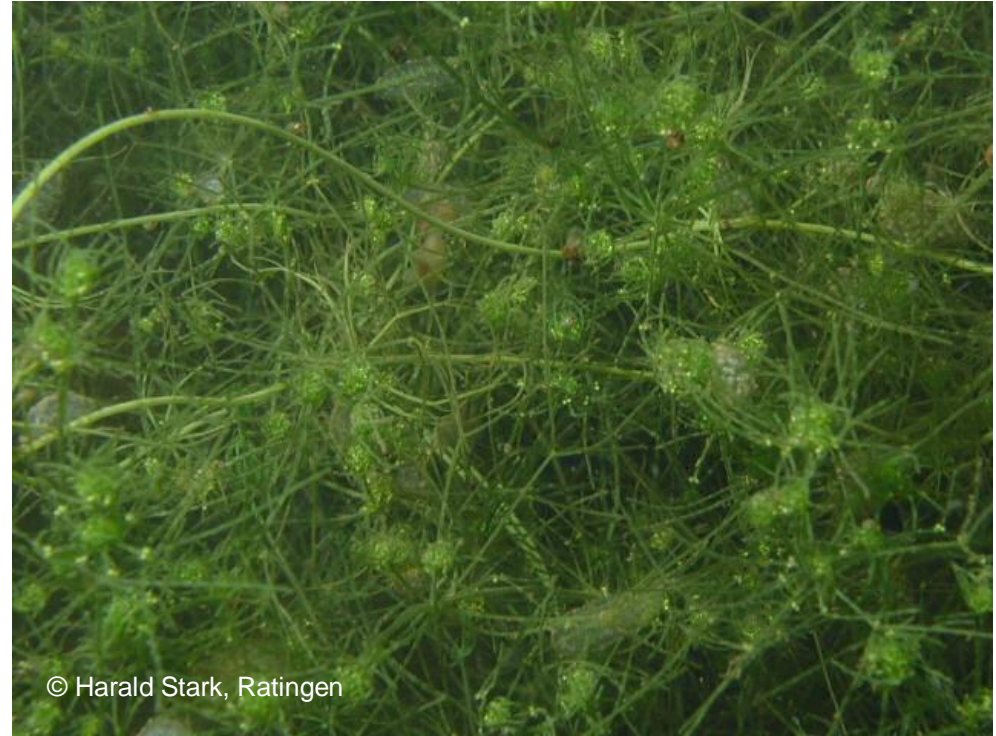

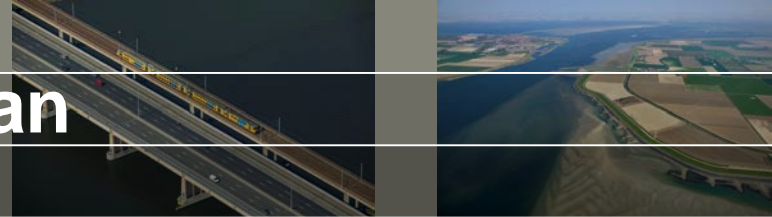

Vertakt boomglanswier - detail

Vertakt boomglanswier

Aanbevelingen voor inrichting van aangetakte wateren

- Aanleg van aangetakte wateren (nevengeulen, 1-zijdig aangetakt) is **voor waterplanten** alleen succesvol wanneer deze op stroomafwaarts gelegen locaties worden aangelegd;
- Gebruik van duikers in stroomopwaarts gelegen riviertrajecten (Dierensche Hank);
- Op stroomopwaarts gelegen locaties veel lager tot geen succes door sterke peildynamiek van de rivier;
- Neder-Rijn/Lek: stabiel waterpeil door stuwen. Echter, nog steeds lage bedekking, waarschijnlijk door grote variatie in waterpeil tussen jaren
- Let sterk op diepteprofiel van de wateren: niet te diep!
- Zorg voor voldoende doorstroming (behoud zandbodem).